

Grundläggande granskning

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Botkyrka kommun

April 2022

*Anders Hägg
Tobias Björn
Elina Lundberg
Sofia Persson*

Innehållsförteckning

Sammanfattning med rekommendationer

03

Inledning

04

Granskningsiakttagelser

07

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a, 6a, 9a, 10a, 11b, 11e, 12b</i>	Gult	Nämnden kan delvis verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021. Vi noterar att nämnden inte nått upp till god måluppfyllelse inom samtliga områden. Vi noterar vidare att processen för risk- och väsentlighetsanalys inte är tydlig.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2021. Resultat mot driftbudget: + 4,3 mnkr.
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6b, 7a-d, 8a-b, 9b, 10b-c, 11a, 11c-d, 12a, 13a-c, 14a-c, 15a-b</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har i rimlig grad varit tillräcklig under år 2021. Vi noterar vissa avvikelser mellan prognostiserad måluppfyllelse och slutligt resultat, både inom verksamhet och ekonomi. Vi noterar att det saknas en separat analys där det framgår vilka risker som inte har tagits med i internkontrollplanen.

Sammanfattning (fortsättning)

Revisorerna har under året träffat nämndens presidium i ett dialogmöte. Syftet med dialogen var bl a att höra hur nämnden arbetat med intern kontroll samt ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat. Fokus i dialogen var även nämndens arbete kopplat till krisen i Kagghamra och Kassmyra som tagit stora resurser i anspråk och påverkat verksamhetens arbete. Vidare lyftes problematiken kring utebliven tillsyn enligt miljöbalken samt tillsyn enligt livsmedelslagen, en konsekvens av resursbrist, krishantering samt pandemin. Väsentliga frågor var arbetet med att stärka kompetensen inom förvaltningen och brist på miljöinspektörer inom verksamheten vilket försvårar arbetet med att nå mål för verksamheten. Nämnden brottas med utebliven tillsyn, något som också lyfts i nämndens verksamhetsberättelse 2021, vilket kommer att vara i fokus under verksamhetsåret 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- Säkerställ att åtgärder vidtas för att uppnå god måluppfyllelse.
- Säkerställ att processen och dokumentationen kring riskanalys tydliggörs.
- Säkerställ att lämnade prognoser under året är förenliga med årets resultat och säkerställ att prognossäkerheten är tillfredsställande.
- Säkerställ att nämnden utvecklar fler egna nämndspecifika kontroller i internkontrollplanen samt utvecklar redovisning av genomförande och bedömning av internkontrollmomenten.

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse.

Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har miljö- och hälsoskyddsnämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder
2. Måluppfyllelse för verksamheten
3. Måluppfyllelse för ekonomin
4. Intern kontroll
5. Prognos

Delar ur område 1,4 och 5 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2021.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2021. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Övergripande riktlinjer

Fullmäktiges antagna Mål och budget 2021 med flerårsplan 2022-2024

Målen är indelade i fyra målområden som vart och ett består av en politisk inriktning och ett eller flera utvecklingsmål med tillhörande målsatta mått. Sammanfattningsvis ska politisk inriktning, utvecklingsmål och målsatta mått för respektive målområde ses som en helhet som är styrande för de nämnder som berörs av målområdet.

I Mål och budget 2021 anges att samtliga nämnder under utvecklingsmål 4:1 –Kommunens organisation är resurseffektiv ”xx-nämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram (%)” och ”xx-nämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årsutfallet med max 1 %.”

Enligt kommunens budgetprocess ska nämnden senast i slutet av januari det aktuella budgetåret rapportera till kommunstyrelsen hur budgetramen för 2021 har fördelats på nämndens olika verksamheter. För att ge nämnden en samlad bild över de mål och ekonomiska förutsättningar som kommer vara styrande under 2021 inom nämndens ansvarsområde sammanställer förvaltningen en rapport - ”Mål och internbudget 2021”. ”Mål och internbudget 2021” beslutas av nämnden och lämnas till kommunledningsförvaltningen senast söndag den 31 januari 2021.

I Mål och budget 2021 anges vidare att nämnderna för 2021 ska lämna två delårsrapporter. Delårsrapport 1, efter april, ska innehålla en samlad avvikelserapportering för måluppfyllnad samt uppföljning och analys av det ekonomiska utfallet med prognos för helåret. Delårsrapport 2, efter augusti, ska innehålla uppföljning och analys av nämndens mål med bedömning av måluppfyllelsen. Delårsrapport 2 ska även innehålla uppföljning och analys av det ekonomiska utfallet med prognos för helåret samt uppföljning och analys av volymer och nyckeltal. Dessutom ska nämnderna lämna ekonomisk uppföljning per sista mars, sista juni och sista oktober med prognos för helåret.

Övergripande riktlinjer

Intern kontroll

I *Internkontrollplan 2021 för kommunstyrelsens övergripande ansvar* framkommer att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en intern kontrollorganisation upprättas inom kommunen, samt ett ansvar för att se till att denna organisation kontinuerligt utvecklas utifrån kommunens behov av intern kontroll. Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från sin egen granskning och nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och i de fall förbättringar behövs se till att lämpliga åtgärder genomförs av berörd nämnd. Rapporteringen ska beslutas av kommunstyrelsen i samband med beslut om kommunens årsredovisning.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden. Den enskilda nämnden har ansvar för att se till att den interna kontrollen organiseras samt att vid behov besluta om nämndspecifika regler och anvisningar för den interna kontrollen. Detta gäller även kommunstyrelsen för dess egen förvaltning. Varje nämnd har en skyldighet att styra och följa upp den interna kontrollen inom nämndens verksamhetsområden. Nämnden ska som grund för sin styrning göra risk- och väsentlighetsanalyser.

Alla nämnder ska varje år, i samband med beslut om internbudget, anta en internkontrollplan som beskriver hur arbetet med den interna kontrollen ska bedrivas under året. Föranleder uppföljningen av föregående års plan behov av justering av innevarande års interna kontrollplan kan en reviderad internkontrollplan antas i samband med att nämnden beslutar om denna uppföljning. Resultatet av uppföljningen ska, med utgångspunkt från antagen plan, beslutas av nämnden i samband med att nämnden beslutar om verksamhetsberättelsen. I uppföljningen ska även resultatet av kommunstyrelsens övergripande granskning och som berör nämnden ingå.

För att ta fram en kommunövergripande internkontrollplan för 2021 har kommunledningsförvaltningen genomfört risk- och väsentlighetsanalyser med utvalda verksamhetschefer, enhetschefer och medarbetare på förvaltningen. I dessa analyser har förvaltningen exempelvis tagit hänsyn till tidigare års resultat av internkontrolluppföljningar, revisionsrapporter och indikationer på hur bra eller dåligt olika processer fungerar. Resultaten för de kontrollmoment som utförs av kommunledningsförvaltningen rapporteras löpande till respektive förvaltning efter det att granskning utförts, dock senast 31 oktober. Även utfallet av aktiviteten avseende bisysslor ska rapporteras senast samma datum.

Kommunledningsförvaltningen uppmanar respektive förvaltning att föreslå sin nämnd att ta in samtliga kontrollmoment i nämndens internkontrollplan.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Mål och internbudget för 2021 godkänd av nämnden 2021-01-15 § 11.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Se ovan.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I <i>Mål och internbudget 2021</i> anges nämndens mål utifrån fullmäktiges målområden. Därutöver anges även förvaltningsmål indelat i tre olika målområden.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Nämnden har angett målsatta mått enligt fullmäktiges direktiv för utvecklingsmål 4:1 – Kommunens organisation är resurseffektiv <ul style="list-style-type: none"> • Miljö- och hälsoskyddsnämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram (%) • Miljö- och hälsoskyddsnämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årsutfallet med max 1 %
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Till samtliga av nämndens mål anges så kallade målsatta mått samt målvärden för dessa. Till förvaltningsmålen saknas uppföljningsbara mått men vi bedömer att målen är formulerade på ett sånt sätt att målsättningarna går att följa upp.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommundemensamma direktiven för rapportering.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ja, bedömning av resultat och måluppfyllelse sker enligt direktiv i de obligatoriska rapporterna.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	I delårsrapport 2 per augusti framkommer att god måluppfyllnad uppnåts för fem nämndmål, godtagbar för åtta nämndmål och ett nämndmål bedöms som ej uppfyllt. Vi noterar att tydliga åtgärder för att nå högre måluppfyllnad ej framkommer av delårsrapporteringen. Bristande måluppfyllelse för helåret redovisas i verksamhetsberättelsen.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid delårsrapportering 2 per augusti prognostiseras en budget i balans vilket tyder på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå de ekonomiska målen.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	<p>I verksamhetsberättelsen redovisas att ett av fyra målområden uppnåts per helår, två målområden uppvisar godtagbar måluppfyllnad och ett målområde bedöms som ej uppfyllt.</p> <p>Av dessa redovisas att sju nämndmål når god måluppfyllnad, fem nämndmål når godtagbar måluppfyllnad gul och tre nämndmål ej nått måluppfyllnad.</p>
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	<p>Nämnden redovisar ett resultat mot driftbudget på + 4,3 mnkr. Vi noterar att kostnaderna för branden i Kagghamra uppgick till 3,9 mnkr. Nämnden har fått tilläggsanslags på 3,8 mnkr som kompensation för dessa kostnader.</p> <p>För nämndens ekonomiska mål redovisas följande resultat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Miljö- och hälsönämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram = 100 % (Mål 100 %)</i> • <i>Miljö- och hälsönämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årsutfallet med max 1 % = 0 %</i>

Granskningsiakttagelser, Kontroll och åtgärder

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Direktiv för rapportering	a) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Rapportering till nämnden sker i enlighet med kommunövergripande direktiv.
	b) Är nämndens direktiv heltäckande?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv för rapportering från verksamhet till nämnd.
7. Rapportering	a) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller verksamhet?	Grön	Rapporteringen till nämnden under året innefattar i huvudsak rapportering från samtliga nämndens ansvarsområden. Av protokollsgranskning framkommer att en återkommande punkt på dagordningen är att nämnden får rapportering avseende verksamheten i form av "Teknik- och fastighetsdirektör informerar".
	b) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller ekonomi?	Grön	Ekonomisk rapportering till nämnden under året innefattar nämndens olika verksamhetsområden specificerade i internbudgeten.
	c) Används mätetal för ekonomi, prestationer och kvalitet för att kontrollera verksamhet och ekonomi?	Grön	Mätetal används för rapportering av ekonomi, måluppfyllelse och återrapportering av projekt.
	d) Fokuserar rapportering på analys av måluppfyllelse och resultat?	Grön	Rapportering av ekonomiska resultat i de obligatoriska rapporterna analyseras. Rapportering av verksamhetens måluppfyllelse i delårsrapport 2 innehåller viss analys. Mer utförlig analys framkommer i verksamhetsberättelsen.

Granskningsiakttagelser, Kontroll och åtgärder

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Åtgärder	a) Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?	Gul	<p>Se 4c. I delårsrapport 2 per augusti framkommer att vissa av nämndens mål inte kan uppnås. Tydliga åtgärder för högre måluppfyllnad framgår ej. Bristande måluppfyllelse för helåret framkommer av verksamhetsberättelsen, där det också framgår hur arbetet bedrivits och fortsatta behov av åtgärder.</p> <p>Se 4d. Vid delårsrapportering 2 per augusti prognostiseras en budget i balans. Vid helår rapporteras ett överskott om + 4,3 mnkr jämfört med budget.</p>
	b) Säkerställer nämnden att åtgärder genomförs enligt lämnade direktiv?	Grön	Av protokollsgranskning framkommer att nämnden under året exempelvis tar del av rapportering av uppdraget om effektiviseringsåtgärder på kort och lång sikt.

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
9. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Enligt kommunens direktiv är det obligatoriskt för nämnderna att som grund för sin internkontroll göra risk- och väsentlighetsanalyser, men nämnderna behöver inte följa någon viss process för detta. I nämndens internkontrollplan beskrivs att enheten har börjat arbeta med verksamhetsspecifika kontrollmoment samt risk- och väsentlighetsanalyser.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Nämndens internkontrollplan innehåller bedömningar/analys av risker och är dokumenterad. Vi har dock inte sett en separata analys där det även framgår vilka risker som inte har tagits med i internkontrollplanen.
10. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Nämndens internkontrollplan innefattar kommungemensamma kontrollmoment.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan 2021 godkänd av nämnden 2021-01-18 § 6.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Nämnden har utöver de sju kommungemensamma kontrollerna tre nämndspecifika kontrollmoment. Totalt finns tio kontrollpunkter i internkontrollplanen för nämnden. Vi noterar att det tillkommit en nämndspecifik kontroll för 2021 (för 2020 noterades två nämndspecifika kontrollmoment). Enligt vår bedömning kan nämnden med fördel utveckla fler egna, nämndspecifika kontroller.

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
11. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommungemensamma direktiven för rapportering av intern kontroll.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Ja, uppföljning av internkontrollplan 2021 godkänd av nämnden 2022-02-14 § 12.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Ja, rapportering fokuserar på resultat samt eventuella brister. Av de tio kontrollerna i nämndens internkontrollplan har åtta fått godkänt resultat, en med godtagbart resultat och en kontrollpunkt har ej genomförts. Vi bedömer att insyn i genomförandet och bedömningen av kontrollmomenten är bristfällig. Det bör tydliggöras hur stickprov görs samt urval av stickprov samt vad som utgör bedömningsgrund för utfallet av kontrollerna.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Samtliga av nämndens kontroller i internkontrollplanen uppvisar god eller godtagbar måluppfyllelse. Det framkommer dock inte tydliga åtgärder för de kontrollområden som inte uppnår god måluppfyllelse.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Uppföljningen är beslutad av nämnd enligt kommunens direktiv.

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
12. Direktiv för prognoser	a) Finns antagna direktiv/ instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?	Grön	Kommungemensamma direktiv.
	b) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Ja, i kommunens direktiv framgår att nämnderna minst ska göra ekonomiska uppföljningar med prognos under året inklusive bokslutet. Två av tillfällena är delårsrapporterna per april och augusti.
13. Verksamhet. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för verksamheten?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Delårsrapport 1 innehåller beskrivning av betydelsefulla händelser under perioden samt sammanfattande kommentarer kring måluppfyllelsen.
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Grön	Delårsrapport 2 innehåller prognoser avseende måluppfyllelse för målområdena samt tillhörande kortfattade analyser.
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	E/T	Ej aktuellt enligt direktiv.
14. Ekonomi. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för ekonomin?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Månadsrapport per mars: -0,4 mnkr Delårsrapport 1 per april: - 0,3 mnkr
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Grön	Månadsrapport per juni: - 0,2 mnkr Delårsrapport per augusti: +/- 0 mnkr
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	Grön	Månadsrapport per oktober: + 0,5 mnkr

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
15. Resultat	a) Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?	Gul	Måluppfyllelsen för helåret avviker till viss del gentemot prognos i delårsrapport 2.
	b) Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?	Gul	Slutligt resultat: + 4,3 mnkr. I delårsrapportering per augusti prognostiserades budget i balans, +/- 0 mnkr. Avvikelsen uppgår till 4,3 mnkr vilket utgör 22,6 % av nämndens budget för 2021. Gul bedömning ges då prognosavvikelsen överstiger 5 % av nämndens budget.

2021-04-13

Anders Hägg

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrkas kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-11-15. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.